

Chtěla bych to zvíře vypustit z klece

S Hankou Voříškovou u stolu s papírovými pytlíky na psí exkrementy.

Máš nějaké představení o zvířátkách? Zvířata se mi k Tobě docela hodí, jsou to takové entity...

Vlastně asi nemám... V Grónské pohádce je lední medvěd. Pak možná nějací motýli, ptáci letci... Peří mám ráda. Poslední dobou mě osobně zajímá lov. Lov a boj – fascinuje mě to. Četla jsem o Eskymácích, kteří jedí jenom maso, protože v místě, kde žijí, nic neroste. Takže když nic neuloví, umřou hladu. My lidé jsme civilizovaní a zhýčkaní. A ke zvířatům máme takový dvojitý vztah. Buď jsou divoká nebo ochočená. Když je ochočíš, tak je zavřeš do klece a oni jsou hodní. Jdeš si potom podojit krávu. Oproti tomu divoké zvíře musíš poznat, naladit se na jeho způsob života. Vzniká mezi vámi vztah. Nejdeš ho jen zabít, je to vyrovnaný vztah. Fascinuje mě původní boj o žrádlo a taky mě fascinují šelmy. Takže bych možná chtěla dělat v divadle něco takového. To je zakázka!

Možná jsme u zrodu nové inscenace. Vlastně jsme tímhle povídáním načali všechny tři otázky, na které jsem se chtěl zeptat. Jednak Tvoje tvůrčí poetika. Vnímám ji jako něžnou, smířenou, moudrou. Teď jsme na Mladé scéně, kde se ale setkáváme s tématy mladé generace, která bývají často v něčem drsná, palčivá. Jak vnímáš svou poetiku v konfrontaci s poetikou mladých lidí? S tím souvisí otázka, jak s mladýma lidma pracuješ. A třetí věc. Tvé Přesypání je zde jako inspirativní představení. Čím by sis přála mladé lidi na této přehlídce inspirovat?

Za ta léta co divadlo hraju, mám opakovaně zpětnou vazbu od diváků -přesně jak říkáš- že to je takové hodné, něžné, poetické a pohladení pro duši. A musím říct, že v posledních dvou letech už to tak vygradovalo, že například mezi porotci se setkávám s tím, že už je to vyložené...nechci teď mluvit vulgárně. Že už je to na ně prostě moc. A já si uvědomila, že na mě taky. Nikdy jsem si vědomě nerozhodla, že budu něžná a že chci hladit diváky. Myslím si, že taková jsem, že to mám v sobě. Ale

je pravda, že když už mi lidé chodí opakovaně říkat, jak je to zase pohladilo, tak jim samozřejmě poděkuju, ale už cítím, že bych z toho měla vykročit. Takže se sama u sebe snažím pozorovat, jestli v sobě mám nějaké divoké zvíře a jestli je přidušené nebo ochočené. Proto jsem o tom teď mluvila, že bych chtěla to zvíře vypustit z klece.

A když vidíš mladé lidi, inspirují Tě k tomu nějak?

To asi nedovedu říct. Já sama pracuju spíš s dětmi ze základní školy, než se středoškoláky. Učím je výtvarku. Na Mladé scéně se mi ale opakovaně stalo, že jsem byla překvapená. Když jsem tu hrála před lety poprvé, tak mě sem Lenka Huláková pozvala s Oříškovou chaloupkou. To je pohádka pro malé děti. Nevěděla jsem, co je Mladá scéna, takže jsem přijela a když jsem uviděla, pro koho to je, tak jsem si říkala, že to je nedorozumění a musím utéct. Ale neutekla jsem. Začala jsem energicky, rychle, zvostra, aby to aspoň lítalo. Oni se začali chechtat a byli úplně úžasní, pak mě tady potkávali a smáli se na mě a to je něco, čemu nerozumím. Pak se to opakovalo s Pohyblivými obrázky a teď jsem vnímala, jak přichází diváci do sálu a vnímala jsem právě tu jejich energii, obrovskou, divokou. Vletěli do sálu na poslední chvíli, strašně plní energie a síly, ti mladí lidé a já si říkala, že jsem proti nim fakt rozžvýkaná žvejkačka. Ale oni ztichli a byl obrovský potlesk. Ale jak ses ptal - já nemám představu, čím bych je mohla inspirovat. Já si to chci prostě zahrát a potkat se s nimi.

-JaM-

Mrož v krabici, SZUČ Trnka, Plzeň: Francina válka

Připomíná nám to zážitky z tanečních

Rozhovor se souborem Mrož v krabici

Sledujete filmy, které vycházely před osmdesáti lety? Respektive, jak jste k té filmové rovině došli?

Nikdo z nás je upřímně moc nesleduje. Ten námět přinesl Michal, náš vedoucí, který s tím chtěl hodně pracovat. Nám se to začalo líbit a nakonec jsme vážně rádi, že to tam máme. Jedná se o hezký kontrast k věcem, co se děly ve stejnou dobu normálním lidem. Baví nás, jak se ta ošklivá doba kompenzuje hezkými, romantickými a komediálními filmy. Poctivě jsme na to potom doma koukali po večerech, abychom se s touhle paralelou seznámili.

Byl těžký proces, reprodukovat filmové herectví?

Bylo to náročné. Zabralo nám to víc zkoušek, než jsme se dostali k tomu, jak jsme to chtěli mít. V podstatě se jednalo o úplný začátek celého zkoušení.

Kluci, připadáte si jako správní gentlemani?

Adam: Určitě.

Aleš: Já si taky myslím, že určitě Adam.

Holky, jsou kluci od vás správní gentlemani?

Adam jo. Ale ne, všichni jsou. Snaží se.

Jaký máte vztah k etiketě?

Krásně se to paroduje. Ale ne, zrovna Guth-Jarkovské-

ho společenský katechismus, který v naší hře máme, je trochu bizarní. Hodně nám ale například připomíná naše zážitky z tanečních, které vnímáme jako pozůstatek těchto praktik. A to je otrava. Bavilo nás, jak popisuje, jak má být chlap odvážný, zatímco u ženy popisoval, jak má vypadat. Například, že se nemá malovat, má se usmívat a být zticha. (smích)

Jak jste došli ke knize Francina válka?

Všichni jsme samozřejmě viděli hodně představení o holocaustu a druhé světové válce, ale zajímal nás spíše ten všední život lidí za protektorátu. Jak vypadal jejich každodenní život, jak chodili pro rohlíky, jak se bavili a jak se jim dařilo z úmorné doby vytáhnout alespoň něco k zasmání. Samotná kniha Francina válka je mnohem delší než ta část, kterou jsme použili.

Je pro vás téma rasové segregace stále aktuální? Je to pro vás důležité politické téma?

Jo. Máme pocit, že i když se o holocaustu stále mluví, mluví se o něm trochu monotónně, zatímco o tom plíživém utrpení v běžném životě se moc nemluví. Zároveň je ale pořád potřeba připomínat, že tu takové historické období bylo. Chtěli jsme mluvit o tom, jak židům zabavovali majetek, jak postupně přicházeli o práci a jak se museli stěhovat, protože máme pocit, že to už tolik lidí neví. O arizaci se podle nás dostatečně nemluví a není to správně. Bylo pro nás důležité zdůraznit, že se to nestalo najednou a hned. Všichni pořád doufali, že je to přechodný stav, že to brzy skončí, ale neskončilo to a bylo to naopak čím dál tím horší.

-jak-

Dvojí realita doby válečné

Plzeňský soubor Michala Stona Mrož v krabici má vypěstovaný unikátní způsob herecké práce, v němž je zjevné, že celek představení, které předkládají divákům, vychází z dlouhodobého studia problematiky určitého období či fenoménu, a že vlastně zahlédneme jen zlomek toho, co bylo původně trénováno, ať už jde o charakteristiky postav, tak o příběh samotný.

V tomto případě byla inspirací jednak kniha židovské spisovatelky Franci Rabínkové-Epsteinové, podle níž se inscenace jmenuje, Francina válka, ale jsou tu i další zdroje jako film Život je krásný či Společenský katechismus J.S.Gutha-Jarkovského. A tím výčet materiálů zdaleka nekončí, podle programu naposlouchal soubor mj. i některé rozhlasové válečné vzpomínky.

Na počátku jsme konfrontováni s etudami, které několikrát za sebou zkoušejí členové souboru - a současně získáme informaci, že si chtěli vyzkoušet, jak se tehdy hrálo. Kromě plátna v pozadí (na němž na konci uvidíme autentickou část filmu Život je krásný) je celá scénografie je koncipována jako prostor pro hru: řada rozmanitých typů židlí (které jakoby charakterizovaly různé společenské třídy) funguje jako sedadla v kině a odtud herci, kteří jsou momentálně komparsem, sledují dění a posilňují se přitom pop-cornem. Z počátečního zkoušení etudek podle filmu Život je krásný z roku 1940 (jehož název v dalším kontextu zní spíše ironicky) se přeneseme do doby první republiky a počátku války, kdy se na jedné straně natáčejí a hrají banální komediální a romantické filmy, a na druhé straně se ukazuje, že obyčejný život zdaleka tak krásný není. Z prvorepublikové elegance a dobrých mravů (citáty z Gutha-Jarkovského) atmosféru zahušťují strohá nařízení omezující postupně práva Židů, končící holocaustem. Střetávají se tu tedy dvě roviny - stále temnější realita doby a pocukrovaná elegantní filmová ne-realita. V inscenaci fungují jednoduché a dobře srozumitelné scénické prostředky (např. změna velkého rodinného stolu židovská rodina na menší, oblečení kabátů s velkými žlutými židovskými hvězdami), i proměna herců v postavy válečného Československa, přičemž většinu postav

(kladných i záporných) si zahraje více herců. Zároveň jsou všichni jakýmsi kolektivním vypravěčem, ale také komparsem diváků sledujících události v kině.

Mohu se domnívat, že cílem této metody kombinující dokumentární styl s herectvím a hravostí, vstupováním do postav a vystupováním z nich, je nahlédnout problémy válečné doby z různých úhlů a stran, a zároveň si zachovat jistý odstup a nadhled. Přístup bezpochyby zajímavý, nicméně postupně pro diváky trochu matoucí. Prostě proto, že nestačíme průběžně sledovat, kdo je kdo. V každém případě je ovšem třeba pochválit herce, kterým se vesměs daří i v miniportrétech zachytit přesné charakteristiky jednotlivých postav děje. Třešničkou na dortu je zařazení postavy legendárního Péráka, který - jak je několikrát zdůrazněno - vlastně neexistuje, ale figuruje zde jako symbol naděje. Vše se děje za zvuků swingovky Sing, Sing Bennyho Goodmana, která jako by zde charakterizovala zběsilé kotrmelce doby (poznámka na okraj - v tomto festivalovém dni se zajímavě sešlo dvojí využití této svižné písně v různém kontextu, viz František to udělal).

Příběhy jednotlivců, kteří zažili na vlastní kůži holocaust, patří logicky k vyhledávaným tématům dneška, protože jsou dramaticky poutavé a zároveň dostatečně historicky vzdálené, což umožňuje jistý nadhled. Nicméně osudy židovských rodin jsou si v mnohém hodně podobné, takže v různých scénicky ztvárněných příbězích z té doby se opakují podobné modelové situace. A tak jsem si alespoň já v představení Francina válka vychutnala především konkrétní pečlivě vypracované herecké etudy jednotlivců.

Jana Soprová

Vytrženo z diskuse

Asi jsem trochu zápasila s tempem představení ve smyslu předělů mezi jednotlivými scénami. Chápu, že je to tam důležité, ale zároveň mi to přišlo dost dlouhé. Často jsem myslela na to, že je to zase dlouhé a to mi neumožňovalo držet se děje.

Mně přišel příběh zajímavý, sledovat vývoj postav a co se s nimi stane, ale nevěděla jsem často kdo je kdo, ztrácela jsem se v postavách. A zajímalo by mě, proč si to soubor vůbec vybral tuto předlohu.

Já bych se chtěla zeptat, proč byly takto řešeny kostýmy. Čekala jsem je víc dobovější, stylizované. Když k tomu přidáme, jak se neustále měnily postavy, byla jsem z toho zmatená.

Viktorie Čermáková: Když o tom přemýšlím, tak mě se dotýkalo, že teď je válka hrozně blízko nás. Jako dítě jsem si říkala, proč nám tu válku pořád připomínají, když vidím, že už jsme z toho poučení a teď vidím, že spousta lidí kolem mě na vesnici válku zase chce. Tady se mi zdálo, že je podobné téma. Tohle na mě z toho dýchlo, ale technicky mi přišlo, že tam je retardace ve vyprávění. Chtělo by to zkrátit, nebo víc věcí jako pérák, který jen vstoupí a pak se řekne, že byl vlastně vymyšlený, aby mi to udrželo pozornost.

Štěpán Pácl: Mě baví tenhle způsob vyprávění, Petr tomu říká kolektivní vypravěč. To je skupina, která si tím nějak prošla, prověřila si to, a teď mi předkládá výsledek. Pocitově je to delší než by to mělo být a nemyslím, že je to věc technická. Dlouho jsem přemýšlel o prostoru, ve kterém jste hráli. V prostředku to, co se řekne, se odehrává. Pořád jsem si říkal, proč mi to tady vadí a nějak si odpovídám, že to má být inverzně – prostředek na kraji a co je na okraji, by mělo být uprostřed. Přišívání hvězd bylo řečeno až moc mimoděk, je to na kraji a je to škoda. Jak tam nezůstávají dojmy, které ve vás zanechalo studium té látky, tak to nezůstává ani ve mně.

Jana Soprová: Oceňuji kontrasty. Beru to tak, že i herecké výkony jsou jakoby tréninkové, že zadání bylo, viděla jsem to tak, abyste si vyzkoušeli, jaké to je být na obou stranách. Takže to, co mohlo být matoucí, to přeskakování z jedné postavy do druhé, to vám dává šanci velmi rychle přeskocit na úplně jiné myšlení a jak ten soubor sleduju už delší dobu, tak letos mi přišlo, že jste si ty miniportréty hrdinů velice pečlivě propracovávali, to chci pochválit.

Jiřina Lhotská: Líbilo se mi otevření inscenace, zvláště jak jste přešli z citace Ghuta Jarkovského (úřední), a pak jste naprosto stejným způsobem přešli do citace těch židovských vyhlášek. Vypadá to, že se nic neděje. Říkáte to stejně, ale najednou je to velký střih.

Petr Váša: Postava Péráka mi přišla na hranici geniálního nápadu. A tím, že má vývoj, že je to sranda, pak se řekne, že je vymyšlený a nakonec to skončí u toho jeho gesta, to mi přišlo silné. Že i tato postava má proti našemu očekávání vývoj a posouvá to do imaginace.

Byla tu řeč o tom, že by to mohlo být kratší. Jestli inscenaci chcete posunout, zkuste udělat to, že si projdete každou scénou a řeknete si ne, jestli je dobrá, ale jestli je opravdu nezbytná, a pokud si řeknete, že ne, tak je třeba ji škrtnout. Možná i prostříhat závěrečný film, že byste tam nechali klíčové pasáže a ta citace by pak byla údernější.

Proč si soubor zvolil tuto předlohu a proč se rozhodl pro tento způsob kostýmování? Chtěli jsme si zkusit zahrát takové těžké téma. Zkoušeli jsem sami za sebe, a tak jsme nechtěli mít jen jednu nějakou roli. Někdo si chtěl vyzkoušet být Pepík i být někdo jiný, a proto se to tak střídá a nemáme kostýmy. Máme zkušenost, že když máme od postav odstup, katarze je pak paradoxně větší.

-guído-

Asociace z publika

Pivní bratři, Příbram: František to udělal

Absurditu a trapno máme totiž rádi

Rozhovor se souborem Pivní bratři

Jak představení vznikalo?

Jakub Tesárek (JT): Nejdříve jsme vymysleli jednotlivé scénky a zbytek vznikal v hospodě. S Tomášem jsme vše chtěli zapsat do scénáře, ale zrovna v den, kdy jsme scénář měli sepisovat, nešla elektřina. Neměl jsem šanci se s Tomášem spojit. Takže to celé zbylo na Tomáše.

Tomáš Burian (TB): Den po alkoholovém večírku jsem to s kocovinou napsal. Snažil jsem se to psát tak, aby to na kluky sedělo. Představoval jsem si, jaké by to bylo, kdybychom scénář psali společně, co by kluci asi navrhli, kdyby tam byli. Snažil jsem se vžít do jejich mozku.

JT: A sedí to.

Jakub Krajský (JK): Když jsem četl scénář, ani jsem nevěděl, co budu hrát. Ale text sedí na to, jak každý z nás v divadle vystupuje.

To mě překvapuje, myslela jsem, že představení vznikalo z improvizací.

JT: To byl prapůvodní záměr, ale na krajskou postupovou přehlídku po nás chtěli scénář, proto podle scénáře hrajeme.

Proč právě absurdní divadlo?

TB: Jednou jsem přišel za klukama do hospody a řekl jsem: "Chtěl bych udělat hru, která bude začínat následovně: Budeme sedět s novinami a na pozadí bude hrát písnička Sing sing sing." Absurditu a trapno máme totiž rádi.

Co vlastně František udělal? Máte za tím vy sami konkrétní představu?

Všichni: My to víme. Ve hře je to určitě řečený. Když člověk dává pozor, tak to postřehne.

Inscenaci jste tedy vytvořili sami bez cizího pedagogického vedení?

TB: Pořád chodíme do ZUŠky, ve které jsem zrovna začal také učit, takže učím oba Jakuby. Nicméně tato hra i naše uskupení vzniklo mimo ZUŠku, právě z našeho hospodského vysedávání. K umění nás to všechny táhlo odjakživa.

JT: Druhej Kuba tvoří filmy, máme teď jeden společný!

JK: Jmenuje se Pizzicato, vznikl za účelem přijímaček na FAMU a má 8 minut. Ale není veřejně ke zhlédnutí.

JT: Máme plno námětů na tvorbu, ale schází nám čas. Chtěli bychom si příští rok zkusit něco většího, budu studovat divadelní školu, takže budeme mít prvního, kdo se divadlu bude vyloženě věnovat. Ještě toho máme hodně před sebou.

TB: Ještě bych chtěl říct, že kromě času nám chybí i peníze.

Jaké to je, když vás učí kamarád?

JK: Je úžasný, mám ho hrozně rád.

JT: Ti, co slyší jen hlas z diktafonu, totiž nevidí tu zbraň u hlavy, co Tomáš drží.

-VrZ-

Absurditky u piva

Na jedné straně přiznaně banální pseudo filozofující řeči v hospodě, na druhé straně inspirace skvosty absurdního divadla, to jsou zjevné inspirační zdroje spolku Pivní bratři z Příbrami. V inscenaci tři mladí mužové vedou přes půlhodiny trvající dialogy nad zásadním tématem, týkající se jakéhosi - divákům neznámého - Františka, aniž by prozradili, co se vlastně stalo.

Autorem původního textu pod názvem Fratišek to udělal je Tomáš Burian, na režii i herectví se (rovným dílem?) podílejí všichni tři protagonisté. Celé to působí především jako příjemná hříčka, která si nedělá velké ambice nachezát ve žvanění tří kamarádů nějaké hlubší myšlenky, a jejím hlavním účelem je diváky pobavit - což se do značné míry daří. I když druhá část inscenace by přece jen potřebovala buď zkrátit, nebo osvěžit nějakými novými gagy či komickými situacemi.

Rámec tohoto hospodského příběhu, který svou strukturou připomene nejen perlu absurdního divadla Čekání na Godota, ale především, formou repetitivních banálních vět našeho mistra absurdního humoru Václava Havla, tvoří sedící postava Tomáše zahloubaného do novin. Na začátku ještě nevíme, co v těch novinách čte, na konci už to sice víme, ale stejně nám zásadní informace, co vlastně Fratišek udělal, zůstane utajena. Hlavním kladem inscenace je schopnost hereckého trojlístku hrát si se slovy a větami, ale také se situacemi, které obohacují drobné, často téměř nepostřehnutelné detaily. Navzdory názvu skupiny a přiznané inspiraci humorem u piva se na scéně dočkáme pouze rituálního pití vody z utajené studánky. V představení se kromě hospodských rituálů objevují i různé pop-kulturní odkazy - nejvýrazněji parodie na detektivky, kdy se tito tři pánové proměňují v detektivy, jejichž identitu určuje kabát, klobouk a cigareta, kteří si dají za cíl vypátrat motivace Fratiškova činu. Kontrapunktem k „línému“ rytmu inscenace, včetně „trapných“ zámlk je svižná doprovodná hudba Sing, Sing Bennyho Goodmana. Hříčka si rozhodně našla své spřízněné diváky, a přinesla do programu přehlídky další zajímavou barvu.

Jana Soprová

PolaroID, Divadlo Polárka, Brno: Maria M.

Máte rádi grapefruity?

Rozhovor se souborem PolaroID

Myslím, že téma školství a jeho problémů nás všechny spojuje, ale prvně mě zajímá, jak jste k Marii Montessorii přišli?

Chtěli jsme nějak zpracovat osobnost, která něco dokázala, z různých návrhů jsme plynule přešli k Montessorii a došli k názoru, že nás její život natolik zajímá, že stojí za to, se mu nějak do hloubky věnovat. Zároveň jsme naráželi na rozdíly ve výchově, protože část členů například absolvovala Montessori školu, takže to bylo takové osobní téma.

Marie (jedna z vedoucích): V tu dobu se mi narodil syn a tím pádem jsem se začala zajímat o různé typy výchovy dítěte. Narazila jsem na Mariu a tak se to hezky propojilo se směřováním zbytku skupiny.

Jedna z důležitých úrovní hry je i téma šovinismu a problémů v minulosti, ale i to, jak dnes něčeho dosáhnout, když jste žena. Máte s tímto bojem osobní zkušenosti?

Každá žena se na denní bázi setkává s tím, že jí někteří muži říkají své názory, i když se jich neptala a oni mají jen pocit, že můžou. Například třeba v divadle mnohdy panuje takový předpoklad, že režisér je muž, dramaturgyně žena. To také stojí za zmínění.

Zajímají mě reakce. Hráli jste to už někomu, kdo je učitel a viděl se například v těch zápornějších postavách?

Tuto inscenaci hrajeme od září, pravidelně i pro školy s tím, že po představení následuje diskuze. Na jedné z diskuzí jsme měli učitelku z gymnázia, která už učí delší dobu a má po čtyřicet let své způsoby a pravdy. V rámci diskuze na téma „jak by mělo vypadat ideální školství?“ bylo vidět, že s některými názory skutečně nesouhlasí. Po diskuzi dokonce přišla za vedoucími, doufajíc, že se s nimi spolčí. Dokonce říkala, že se to stane, že občas to hovno ujede. (smích) Naopak je zajímavý rozdíl mezi dětmi z normálních škol a dětmi ze škol alternativních, kdy ty děti z alternativních škol mnohdy třeba nikdy neslyšely hlášky učitelů, které ve hře reprodukuje. Tak těm občas závidíme.

Když na školách vedete diskuze na téma ideálního školství, řeknete mi, jak by to vypadalo podle vás?

Thea: Pro mě je hrozně důležitá možnost volby. Chodím na humanitní anglický gympl, ale i tak tam mám hrozně moc přírodovědných předmětů. Samozřejmě nechci jenom umělecké obory, ale taky nepotřebuju tři fyziky týdně.

Marie: Pro mě je důležité, aby tam učili lidé, kteří to chtějí dělat. Společnost dovoluje, že jsou pedagogové vnímání podřadně – „Já nevím, co budu dělat, když se nedostanu, půjdu na pedák...“

Vendy: Myslím, že by tam měla být možnost dialogu.

Anna: Pro mě je nejdůležitější respekt. Nemám ráda rozdělování rolí a schovávání se za autoritu. Myslím si, že se mnohdy toho vyššího statusu až moc využívá.

Vendy: To souvisí i s tím šovinismem, když profesor může zneužít pozici žačky a podobně.

Iveta (druhá z vedoucích): Já mám zase problém s časovou dotací 45 minut na jeden předmět. Řešením jsou pro mě různé bloky. Tím by se vyřešil i problém s kvantitou.

-Jak-

Sorry Montessorri

Čerstvou, energií nabitou a vtipnou inscenaci přivezl soubor Polaroid z brněnského Divadla Polárka. Přitom životopisné téma, které si vybrali, totiž biografii a metodu ženské aktivistky a pedagožky Marie Montessori, není vůbec snadné k uchopení. V každém případě jejich Maria M. publikum jednoznačně zaujala a vyhoupla se do čela fiktivního žebříčku úspěšnosti. V čem tedy spočívají největší klady inscenace?

Základní model vyprávění sice nepřináší až tolik originálních nápadů; mnohé z toho, co soubor prezentuje, už bylo na amatérských scénách k vidění, nicméně zaujme uchopením a logickým nenásilným zařazením do struktury příběhu tak, že se po celou dobu představení divák nenudí. Už samotný temporytmus představení je správně rozfázovaný, jevištní mluva (bez známek brněnského přízvuku) je zřetelná, jasná, a přitom nepůsobí uměle, naučeně. Navzdory tomu, že se prvoplánově edukativním informačním způsobem o metodě Montessori příliš nedozvíme, bohatě to nahrazuje dovedné propojení dokumentárního divadla s vysokou nadsázkou, čili názorné ukázky této školy hrou.

Využití množství rozmanitých výrazových prostředků od mluvicí hlavy na počátku, přes konfrontaci historického příběhu Marie v proměnách času se stále trvajícím nešvary našeho školství, kde frustrovaní pedagogové ničí děti drilem, urážkami, příkazy a zákazy, až po stínohru s loutkami - včetně decentně provedené erotické scény - a originální light design s pomocí mobilů, udržuje diváky ve stálé pozornosti, protože jsou zvědaví, co bude následovat.

Navzdory handicapům, které pronásledovaly soubor v posledních dnech a přiměly jej k neplánované improvizaci, na kvalitě představení to nebylo znát. Snas i proto, že soubor jako celek dobře funguje, herci na sebe slyší a mohou si tak jistou dávku „punku“ dovolit. Sympatické je, že nelpí na čítankovém portrétu Marii Montessori, ale dokážou svou hrdinku (podle newyorských Timesů nejpozoruhodnější žena první poloviny dvacátého století) i pěkně shodit. K této nadsázce a hravosti vhodně přispívá i předávání štafety mezi herečkami, které Marii střídavě ztvárňují.

Nejpůsobivější je právě lehká groteskní nadsázka, líčící ve zkratce Mariin život, od jejího boje s otcem, který si nepřál, aby studovala medicínu (důstojný otec nedůstojně honí svou vzdorující dceru po scéně jako pantáta zloděje), stylizovaná hra se židlemi, kde na fakultě ctihodní muži ozdobení přehnanými kníry nechtějí odvážnou studentku pustit mezi sebou a hloupým způsobem ji z kolektivu vytlačují, až po setkání s budoucím otcem jejího dítěte Giuseppe Montesanem (vtipně uzavřeně vymizením tohoto muže z Mariina života s kometářem Sorry Montessori...) či setkání s diktátorem Mussolinim, který nejprve vznik škol podle konceptu Montessori podpoří, ale následně podrazi, když Maria odmítla dát je do kontextu s fašistickou výchovou. A tak, jako všichni géniové minulosti, i Maria Montessorise svou metodou zažívala vzestupy a pády a na její znovuzrození bylo třeba pár desetiletí počkat.

Jedinou spornou záležitostí inscenace je zařazení autentických výpovědí jednotlivců (už ne v rolích, ale sami za sebe), kteří vzpomínají na vlastní zážitky ze školy. Vzhledem k naznačené improvizaci se dá předpokládat, že právě tato část představení bývá pokaždé trochu jiná, a může být tu více tu méně povedená. Nicméně, jako celek konfrontující přetrvávající problémy ve školství s myšlenkami na jejich nápravu starými bezmála sto let, a zároveň přibližující výjimečnou ženskou osobnost, inscenace splňuje svou populárně-naučnou funkci a vůči divákům výborně funguje.

Jana Soprová

Ted' jsi bojovnice

Seminář Myslím zažít štěstí za horizontem

Lidé stojí v kruhu a nějak si počínají. Kolemjdoucí by nerozuměl významu jejich počínání. Viděl by lidi, kteří se hýbají a nějak na sebe sahají. Asi je to sport nebo bojové umění, možná tanec, možná nácvik cosplaye na samuraje. Jeden starší samuraj (vyholená leb, přísně střižený vous, náušnice v uchu) sedí bokem, v pozici odpočívajícího bojovníka, a kryje záda své Aes Sedai, která uprostřed kruhu učí padawany...čemuže přesně? Je lepší to ukázat, než říct. Vyzve z kruhu jednu padawanku. Dívka nechce. V její tváři bleskne nechuť a odmítnutí. Možná jí to celé připadá směšné, možná je tu omylem. Možná není sama, komu to tak připadá. Co to je za divné učitele, s divnými nároky? Možná to ale vyzkoušet chce. A výraz v její tváři je jen odleskem vznešeného vnitřního souboje s mocným protivníkem - strachem. Aes Sedai stojí na místě a dívka má tlačit do její pánve tak, aby ji vychýlila z osy. Několik pokusů a poté nepatrná změna v držení těla dívky. Kolemjdoucí by tu změnu nepozoroval. "Teraz jsi bojovnice," řekne potom učitelka. "To tu robíme." Dívka zvažněla. Zdá se, že pochopila.

Podobná situace by se mohla odehrát na kdejakém semináři letošní, loňské i jakékoliv Mladé scény, proto ji popisují jako příběh mýtický, univerzální. Náplň jednotlivých seminářů se liší, a to asi zejména v osobnostech lidí, kteří se setkají, jakou zkušenost přinášejí a jak ji předávají. Nejsou to rozdíly, které lze lehce zachytit do metodických listů, anotací nebo grantových žádostí. Možná i proto je seminář, do kterého jsem nahlédl v sobotu dopoledne, nazván ... MYSLÍM ZAŽÍT ŠTĚSTÍ ZA HORIZONTEM a nikoliv pohybová průprava, kontaktní improvizace, fyzické herectví a podobně. Je to seminář pohybu a radosti, jak praví anotace. To, o co v semináři jde, se název snaží spíše evokovat než definovat, spíše převyprávět než objasnit. Když jsem se přeci jen pokusil konkrétněji popsat cíl

a téma tohoto semináře, s lektory Romanem Černíkem a Annou Línovou jsme přišli zhruba na tuto formulaci: cílem je zprostředkovat zážitek ze společné tvorby. Tématem je ohledávání hranic svého komfortu, neboť právě za hranicí komfortní zóny lze najít něco, co nás rozvíjí a rozšiřuje. To je to štěstí, které lze nalézt za horizontem. Jde o nabídku spolupráce na uměleckém procesu, spíše než o učení nějaké dovednosti. Možná, že tento proces nevyústí ve veřejné vystoupení, ale i tak by měl mít u každého účastníka svou osobní tečku.

Nepopisují tedy konkrétní pohybová cvičení na tomto semináři, stejně by nám nic neřekla, dokud bychom si je sami nezkusili. Lektorka Anna to nazývá prostým slovem: práce. To, co mě zaujalo nejvíc, je proměna přístupu seminaristů k této práci. Na začátku přicházím a vnímám možná stydlivost, možná podezírání (je to celé tak trochu sus, jak se dnes říká). Máme se dotýkat, máme se hýbat, jsme zpotení. Co máme vlastně dělat? Postupně se ukazuje, že všichni nějak rozumíme tomu, o co jde. Seminaristi vědí, co znamená *feelovat* nebo *vibe*. Mám ta slova rád. Na jednu stranu pro mě sice znamenají: "bereme cokoli, co je bez práce, bez bolesti, když to *nefeeluješ*, tak tam není *vibe*, jdi od toho." Na druhou stranu pro mě svědčí o touze vnímat realitu raději citem než rozumem, raději prožít než analyzovat. Lektorka Anna říká, že bez práce to nejde. Souběhem *práce a feelování* se stalo, že v průběhu semináře zdvihám oči od zápisníku a vidím úplně jiné lidi, než jsem viděl na začátku. Jejich pohyby jsou rozhodnuté, nestydí se, vědí, za čím si jdou. Všichni jsou OP (overpowered - příliš silní na svou herní úroveň). A o to jde - nahlédli za horizont. Nezbyvá než oslavit vstup do dalšího levelu. Ted' jste bojovnici.

-JaM-

Tělo, dech a mysl

Seminář Tělo, dech a mysl

Seminář s Evou Spoustovou je „prošpikován“ skrz za-
jímavostmi o člověku a jeho těle. Střídají se v něm praktická
cvičení se spoustou teoretických. Věděli jste, že:

- K dabování pohádek od Disneyho se vybírají typově podobní herci – podobná stavba těla totiž s sebou nese specifika, která ovlivňují i vše ostatní v životě člověka, například podobu hlasu.
- Během porodu můžeme podle zvuků, které žena vydává, rozeznat moment, kdy dítě porodí. Děložní hrdlo totiž zrcadlí hrdlo, které se nachází v krku.
- Místo v zadní části temena hlavy (ne přímo temeno samotné!), kde se většinou lidí tvoří vlasové „větrníky“, je také místem, kam by se lidem (a už vůbec ne dětem) nemělo sahat. V Číně jej nazývají „shromaždištěm“ jangové energie, Židé na něm nosí jarmulku a křesťané kolem tohoto místa kreslí světcům svatozáře. Lidem je většinou nepříjemné, když jim na toto místo někdo sáhne.
- Když Vás bolí kolena, příčinou této bolesti mohou být vaše zuby. V těle totiž všechno souvisí se vším.
- V čelisti a kyčlích se nám ukládá stres, proto také když chceme vyjádřit sebezapření, často říkáme: Zatni zuby. Kousni se.
- Zada jsou místem, odkud nám do těla proniká chlad.
- Čím je vaše podrážka bot mohutnější, tím je i větší pravděpodobnost, že bude váš případný úraz závažný.

Eva Spoustová má přichystané různorodé didaktické pomůcky – ať už obrázky (lidského těla, svalů a kostí) nebo nafukovací balonky, tenisový míček, aluminiovou karimatku... Skrze tyto předměty si ukazujeme: jak dýchají plíce, jakým způsobem se pohybuje bránice, anebo co vidí miminko, když leží v postýlce.

Eva často seminaristům zadává cvičení založená na představách: „Lehni si jako mrtvej tučňák“, „Tvůj prsteníček a malíček střílí do dálky laserový gejzíry“, „Vaše prsty padají jako vodopád směrem dolů“, „Ramena jsou plotýnky, na kterých se rozpouští

máslo“. Představy účastníkům navozují jemné změny v těle, které jsou po chvilce opakování viditelné. Posuďte sami (všimněte si rozložení výšky ramen):

Eva Spoustová prosí Aničku, aby se položila na zem jako mrtvý tučňák. Mrtvý tučňák leží uvolněně s nohama i rukama od sebe, „zobákem“ směrem nahoru. Tučňák Anička má za úkol zvednout levou ruku, čili upažit. Eva k Aniččině ruce natahuje svoji ruku tak, aby byl na Aniččinu ruku působen protitlak. Není těžké tučňáka přetlačit. Eva nabízí tučňákoví nové zadání: roztáhnout prsty u nohou. Tučňák Anička roztáhne prsty u nohou a ejhle: pro Evu je najednou mnohem obtížnější ruku mrtvého tučňáka přetlačit.

Vrcholky ramen účastníků se mění v rozžhavené plotýnky sporáku. Na těchto plotýnkách se rozpouští máslo. Nejdříve mají seminaristé ramena zvednutá (jako kdyby chtěli postojem říci: nevim), ale s pomalým rozpouštěním se másla jim také ramena klesají. Eva zdůrazňuje, aby si nechali pokrčená kolena. Seminaristé pozorují, jestli se jim s postupným uvolňováním ramen také lépe dýchá. „Když se bere život jako muzika, docela to ujde.“ říká nakonec tajuplně Eva Spoustová.

-VrZ-

Skłodovská-Bohdalová-Lhotská

Jsou ženy, které pohnuly historií. Mezi námi je jedna z nich. Jiřina. Po celý festival vás budeme zásobovat jejími fotografiemi, moudry vytrženými z diskuse, rozhovory s ní. A v této rubrice také texty od lidí, kterým tato dramaticko výchovná Minerva McGonagallová změnila život. K lepšímu. Druhý text poctivě z básnila Lenka Huláková.

Jiřinka je neuvěřitelná osoba, ale věřím, že existuje. Jiřina je tak krásně skutečná, že je z toho člověk paf. Určitě se musí cítit nepatřičně, napsaná hned vedle Bohdalové, ale spíš to vnímám jako největší možnou vzdálenost odlišností... Jiřina Lhotská je výjimečná žena. Je to moje starší kamarádka, ale ani není vidět, že je mezi námi celý Ježíš. Ježíš, jak já su ráda, že ji znám! Učím se od ní radovat se ze života, z věcí, které přichází... Zažívá nádherné dny, raduje se z nich, stále něco nového přichází... Třeba každý den se stane něco, co se jí ještě nikdy nestalo... Spadne v tramvaji na hlavu nebo spadne na hlavu ze schodů, a pak slaví druhé narozeniny, protože má sedm stehů, ale žije... Nebo jinde spadne přes obrubník, ale to už ne na hlavu, ale nějak si vykloubí rameno... když jde v noci ze zkoušky v NODu. Zkouší divadlo s holkama, které k ní chodily před čtvrt stoletím do dramátku. Myslím, že je neuvěřitelná a je moc dobře, že je skutečná a není to jen o padání, i když by mohla by mít indiánské jméno... Myslím, že už jí Vítek Malota jednou takové jméno dal: „Ta, co padá v tramvaji“. Upravuji to na: „Ta, co padá kdekoliv“ nebo „Ta, co kdykoliv vstává, ale až po desáté.“

Ráda bych měla alespoň špetku její radosti, nadšení, touhy objevovat, moudrosti a pokory.

Také jsem ráda, že jsem poznala i Jiřinky muže Vladimíra Procházku, a že jsem mohla nahlédnout jejich krásný vztah. Jak se měli rádi, jak spolu byli svobodní. Myslím, že si při udílení ceny ministerstva kultury Vladimír dal tam nahoře rum a mával Jiřince sem dolů.

Báseň jako dáseň Jen Jiřince

Jiřina = do deseti peřina
Potká-li zajíce
dá si ho hned na mlíce
večer pak vína sklenku
popíjí si nejlíp venku
Lhotská nerovná se Skotská

Jasanka Kajmanová

Mladej

To si tak jedeš po třech letech festivalového abstráku do Ústí nad Orlicí do redakce. Žiješ si jako král, spíš s ostatníma s kruhama pod očima v hotelovém pokoji s velkou koupelnou a oranžovými závěsy, ale nevážíš si toho. Bereš to jako fakt na pár hodin denně a dál se tím nezaobíráš. Užiješ si to, ale není ti dobře a připadáš si starej, a tak odjíždíš před koncem zpátky do Prahy se zvláštním pocitem. Pak uplyne rok. Zvláštní bolavej rok, kdy pláčeš, trpíš, smutníš, ale pak se i směješ a jsi zas zpátky mladej. A potom ti napíše Honza Mrázek, jestli bys nechtěl jet zase do redakce a ty ho měsíc ghostuješ, protože nevíš. Nevíš nic. Pak už je ti to ale tak blbý, že se rozhodneš, čímž Honzovi, ale vlastně i sobě, přivodíš štěstí. A tak jedeš. A připadáš si trochu starej, ale ne zas tak moc, takže je to mnohem lepší. A ze začátku nejsi spokojenej s tím, že musíš měnit hotel za intr, ale pak si povlíkáš peřinu do povlečení plnýho barev, který by sis nikdy nevybral, který vlastně docela příjemně voní a říkáš si, jak jsi nevděčnej kokot. A tady jsi chtěl u tohohle textu včera skončit. Ale pak se ti rozbil diktafon a tys do čtvrt na dvě improvizoval rozhovor s člověkem, kterého si vážíš, a pak na intru nemohl kvůli víru v hlavě a Kvidově chrápání spát. A pak se ráno probudíš nevědouce, jestli ses vlastně nějak vyspal nebo ne a je ti zvláštně. Chybí ti jistoty, i když víš, že si ještě chvíli bejt jistej nechceš. A tak nějak tušíš, i když ses proti tomu dřív pozéřsky bránil, že by ti mohli pomoci lidi. Tak poslechněš

pokračování na straně 14...

...pokračování ze strany 13

budík, vstaneš ze snu a začneš vypouzet mraky, který stojí mezi tebou a vchodovými dveřmi. A pak jdeš mezi ty lidi a je to lepší. Tak nějak.

Tak se usmíváš, nebo aspoň máš pocit, že se usmíváš a čekáš, až to odejde, protože chceš zase být mladej a poslouchat chvíli něco jinýho, než vlastní hlavu. A teď sedíš v redakci, která voní jako jahody, i když jsou ty jahody už trochu shnilý a dopisuješ tenhle výblitek, kterej včera začínal jako pozitivní lehký povzdech nad cestou z hotelu na intr. Ale poslední stránka to snese, že jo?

Pozn. O pár hodin později – je to lepší.

-Jak-

Jelenovy postřehy

- Používejte záložní diktafon:)
- Jelen je pro to, aby si Lenky vymyslely přezdívky, protože jsou obě jedničky.
- Pozor na Verču z redakce, naordinuje vám narcolepsii, když budete málo opatrný.
- Františkovi padá vtipně hlava.
- Redakce bude speciálně oceňovat ty, které potká na baru až dopíše. V pátek teda nic moc, apelujeme na nápravu.
- Co jednou na poloviny rozdělíš, už neroztřetíš. (nemohl jsem najít zápornej rozkaz od slovesa třetit)
- V Ústí je všechno blízko tak akorát, abys si nedoposlechnul písničku.

-Jak-

Ztracený telefon

Našel se na stolečku před Malou telefon s černým krytem. Pokud je váš, volejte na číslo 730 903 466 Verči Zárubový. Haha a zajímalo by mě, čím mi zavoláte :D

Pravda vyděsí!

Chlácholení

Chlácholení mnoho lidí za lež ani nepovažuje.

Cílem člověka, který někoho chlácholí je vzbudit v chlácholeném pozitivní motivaci a pomoci mu tak dosáhnout co nejlepších výsledků. I když se to nezdá, chlácholení, stejně jako mnoho jiných typů „lehkých lží“ je záměrné zkreslování pravdy a tím pádem se o lež doopravdy jedná.

Oblíbené chlácholící lži pedagogů dramatických kroužků:

- „To je zajímavý nápad... má někdo ještě nějaký jiný?“
- „Tohle je poslední cvičení před přestávkou.“
- „Nemusíme do toho šlapat, zkusíme si to zatím jenom technicky.“
- „Tu vaši oblíbenou hru si zahrajeme, ale až na konci hodiny.“
- „Je to taková lehká, příjemná práce...“

Chlácholící lži vedoucích souborů před představením:

- „O nic nejde.“
- „Všechno už umíte.“
- „Všichni se na vás těší.“
- „Budou tam jenom rodiče.“
- „Rozhodně nejsi ožralej, to bude.“

-vrz-

MEME

Skupina A se rozdělí na skupiny A1, A2C3 a ABBA. A skupina B na B17 a B3,14Q3³ ... WTF??

Kdo páchá Mladou na Malý?

Honza Mrázek, Veronika Zárubová, Jakub Jelínek, Kvido Lotrek, Vítek Marušák, David Slížek a další.

Neprocházej jazikowou koregtúrou...